

40-oji Tarptautinė
Chemijos Olimpiada

Praktinės užduotys

2008 liepos 15 d.
Budapeštas, Vengrija

Bendrieji nurodymai

- Komplektą sudaro 10 lapų su užduotimis ir 5 lapai atsakymams rašyti. Jie išdalinti į dvi dalis (8+4 užduotims Nr. 1 ir 2, bei 2+1 užduočiai Nr. 3).
- **Užduotims Nr. 1 ir Nr. 2** atlikti skirtos **3 valandos**. Po to teks trumpam išeiti iš laboratorijos, kol laborantai pakeis priemones ir chemines medžiagas. Po to dar **2 valandas** turėsite **užduočiai Nr. 3**.
- Darbą pradėkite tik gavę signalą **START**. Išgirdę signalą **STOP** privalote nedelsdami baigti darbą (tai galioja abiems darbo dalims). Jeigu nepaklusite signalui 3 minutes, visi eksperimentinio turo rezultatai bus anuliuoti.
- Laikykitės ICHO nuostatuose pateiktų **darbo saugos taisyklių**. Laboratorijoje visą laiką būkite su **apsauginiais akiniais**, arba, leidus laborantui, su akiniais, kuriuos nešiojate nuolatos. Pipetes prisiurbkite tam skirta **kriaušė**. Dirbdami su organiniais skysčiais dėvėkite **pirštines**.
- Pažeidus saugos taisykles duodamas **TIK VIENAS PERSPĖJIMAS**. Pakartotinai pažeidę taisykles būsite išgrūsti iš laboratorijos be jokių ceremonijų ir pelnysite nulį taškų už visą eksperimentinį turą.
- Jeigu kyla klausimų, susijusių su saugumo taisyklėmis, arba norite išeiti iš laboratorijos, kreipkitės į laborantą.
- Naudokite tik organizatorių duotą skaičiuotuvą ir rašiklį.
- **Kiekviename atsakymų lape** parašykite **savo pavardę ir kodą**. Neišardykite lapų susegimo.
- Visi atsakymai ir rezultatai turi būti parašyti tam skirtose vietose. Visa, kas parašyta kitur, nėra vertinama. Juodraščiams naudokite antrąsias lapų puses.
- Kai kurie stikliniai indai bus naudojami kelis kartus. Gerai juos išplaukite. Naudokitės artimiausia kriaukle.
- Traukos spintose yra **atliekų indai** su etiketėmis. Jie skirti organiniams skysčiams iš Užduoties Nr. 1 ir visiems skysčiams iš Užduoties Nr. 3.
- Visi skaičiavimo rezultatai turi būti užrašyti laikantis **reikšminių skaitmenų** taisyklių ir atitikti matavimų tikslumą. Nesilaikant šių taisyklių bus skiriami baudos taškai, net jei jūsų eksperimento technika bus nepriekaištinga.
- **Dėl sugadintų priemonių ir medžiagų pakeitimo**. Vieną sugadintą priemonę arba medžiagą galite drąsiai prašyti pakeisti, už tai nebūsite baudžiami. Už kiekvieną pakartotinį prašymą jums bus **atimama po 1 tašką** (iš viso už eksperimentinę dalį skirta 40 taškų).
- Atlikę vieną iš eksperimentinio turo dalių, atsakymų lapus lapus įdėkite į voka, bet jo neužklijuokite.
- Jeigu kiltų neaiškumų dėl vertimo, galite paprašyti trumpam pasižiūrėti oficialią anglišką versiją. Sėkmės!

Priemonės

Bendro naudojimo priemonės:
Kaitinimo blokas (palaiko 70°C, traukos spintoje)
Distiliuoto vandens (H ₂ O) rezervuaras plovyklei papildyti
Lateksinės pirštinės (jeigu alergiškas lateksui, galima gauti kitokias)
Pažymėti atliekų indai „Task 1 (organic liquids)“ ir „Task 3 (all liquids)“
Konteineris stiklo duženoms ir kapiliarams
Darbo vietoje:
Apsauginiai akiniai
Fenas
Markeris
Pieštukas ir liniuotė
Chronometras (Klauskite laborantų, jeigu neaišku kaip naudoti. Galima pasiimti po darbo!)
Pincetas
Mentelė
Stiklinė lazdelė
Keraminė plytelė
Sugeriamasis popierius
Distiliuoto vandens plovyklė
9 ependorfai polistireno laikiklyje
TLC plokštelė pažymėtame užspaudžiamame maišelyje
Plastikinis švirškstas (100 cm ³) su polipropileno filtravimo disku
Kriaušė
14 graduotų plastikinių Pastero pipečių
Petri lėkštelė su tavo kodu
Biuretė
Stovas ir laikiklis
Pipetė (10 cm ³)
2 stiklinės (400 cm ³)
Stiklinė su laikrodžio stiklu ir filtro popieriumi (TLC)
10 kapiliarų
2 graduoti cilindrai (25 cm ³)
3 Erlenmejerio kolbos (200 cm ³)
Stiklinė (250 cm ³)
2 stiklinės (100 cm ³)
Piltuvėlis
Matavimo kolba (100 cm ³)
30 mėgintuvėlių stovė*
pH popierėliai ir pH skalė užspaudžiamame maišelyje*
Medinis mėgintuvėlių laikiklis*
2 kamščiai mėgintuvėliams*

* Bus duoti tik Užduočiai Nr. 3

Cheminės medžiagos

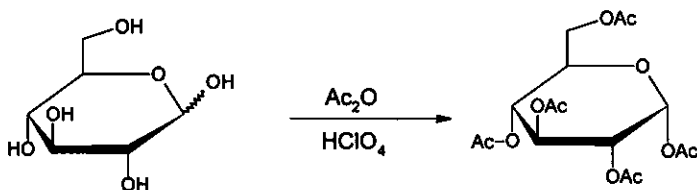
Bendro naudojimo (4-6 žmonėms)	R frazės	S frazės
0.025 mol/dm ³ feroino tirpalas	52/53	
0.2 % difenilamino (C ₆ H ₅) ₂ NH tirpalas konc. H ₂ SO ₄	23/24/25-33-35-50/53	26-30-36/37-45-60-61
0.1 mol/dm ³ K ₃ [Fe(CN) ₆] tirpalas	32	
Pemza ("Pumice stone")		
Darbo vietoje:		
50 mg bevandenio ZnCl ₂ mažame mėgintuvėlyje su etikete (polistireniniame stovė)	22-34-50/53	36/37/39-26-45-60-61
100 mg β-D-glukopiranozės pentaacetato ("BPAG")		
3.00 g bevandenės glukožės C ₆ H ₁₂ O ₆ (jau pasverta)		
(CH ₃ CO) ₂ O Erlenmejerio kolboje (12 cm ³)	10-20/22-34	26-36/37/39-45
(CH ₃ CO) ₂ O plastikiniame indelyje (10 cm ³)	10-20/22-34	26-36/37/39-45
CH ₃ COOH plastikiniame indelyje (15 cm ³)	10-35	23-26-45
CH ₃ OH plastikiniame indelyje (10 cm ³)	11-23/24/25-39	7-16-36/37-45
30 % HClO ₄ ištirpinta CH ₃ COOH plastikiniame indelyje (1 cm ³)	10-35	26-36/37/39-45
1:1 izobutilo acetatas – izoamilo acetatas plastikiniame indelyje (20 cm ³ , "ELUENT")	11-66	16-23-25-33
K ₄ [Fe(CN) ₆]·3H ₂ O milteliai mažoje kolboje su etikete	32	22-24/25
ZnSO ₄ tirpalas su etikete ir koncentracija (200 cm ³)	52/53	61
0.05136 mol/dm ³ Ce ⁴⁺ tirpalas (80 cm ³)	36/38	26-36
1.0 mol/dm ³ H ₂ SO ₄ tirpalas (200 cm ³)	35	26-30-45
Tiriamieji tirpalai Užduočiai Nr. 3 (bus išdalinti Užduoties Nr. 3 pradžioje)	1-26/27/28-32-35-50/53	24/25-36/39-61

Rizikos ir saugumo frazės

Rizika			
1	Sausa gali sprogti	33	Pavojinga - kaupiasi organizme
10	Degi	34	Nudegina
11	Labai degi	35	Stipriai nudegina
22	Kenksminga prarijus	39	Sukelia labai sunkius negrįžtamus sveikatos pakenkimus
32	Reaguodama su rūgštimis, išskiria labai toksiškas dujas		
Rizikos veiksmų kombinacijos			
20/22	Kenksminga įkvėpus ir prarijus	36/38	Dirgina akis ir kvėpavimo takus
23/24/25	Toksiška įkvėpus, susilietus su oda ir prarijus	50/53	Labai toksiška vandens organizmams, gali sukelti ilgalaikius nepalankius vandens ekosistemų pakitimus
26/27/28	Labai toksiška įkvėpus, susilietus su oda ir prarijus	52/53	Kenksminga vandens organizmams, gali sukelti ilgalaikius nepalankius vandens ekosistemų pakitimus
Saugumo perspėjimai			
7	Pakuotę laikyti sandariai uždarytą	30	Niekada nepilti į šią medžiagą vandens
16	Laikyti atokiau nuo uždegimo šaltinių. Nerūkyti	33	Imtis atsargumo priemonių elektrostatinėms iškvėpoms išvengti
22	Neįkvėpti dulkių	36	Dėvėti tinkamus apsauginius drabužius
23	Neįkvėpti dujų, dūmų, garų, aerozolių	45	Nelaimingo atsitikimo atveju arba pasijutus blogai, nedelsiant kreiptis į gydytoją (jeigu įmanoma, parodyti šią etiketę)
25	Vengti patekimo į akis	60	šios medžiagos atliekos ir jos pakuotė turi būti šalinamos kaip pavojingos atliekos
26	Patekus į akis, nedelsiant gerai praplauti vandeniu ir kreiptis į gydytoją	61	Vengti patekimo į aplinką.
Saugumo perspėjimų kombinacijos			
24/25	Vengti patekimo ant odos ir į akis	36/37/39	Dėvėti tinkamus apsauginius drabužius, mūvėti tinkamas pirštines ir naudoti akių (veido) apsaugos priemones
36/37	Dėvėti tinkamus apsauginius drabužius ir mūvėti tinkamas pirštines		

Užduotis Nr. 1

α -D-gliukopiranozės pentaacetato sintezė

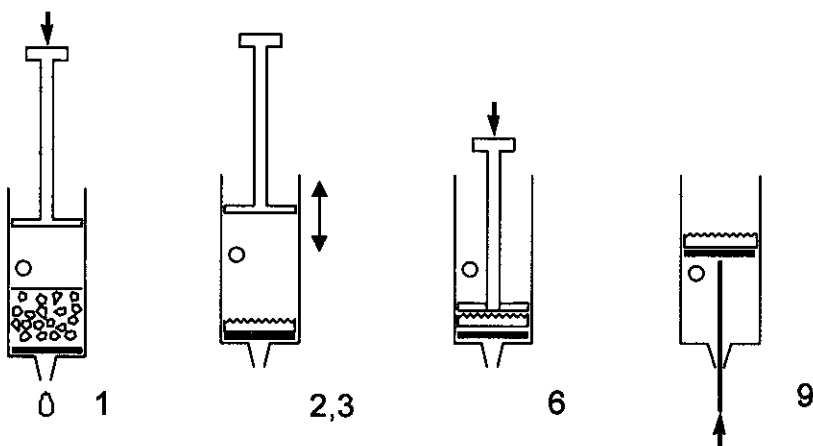

Ispėjimas: dėvėkite pirštines, kol dirbate su acto rūgštimi ir acto anhidridu. Praneškite laborantams, jeigu ka nors išpylėte.

Sumaišykite 12 cm³ grynos acto rūgšties su 12 cm³ acto anhidrido (duotas Erlenmjerio kolboje, acto anhidrido perteklius) ir įberkite 3.00 g gliukozės. Įlašinkite 5 lašus 30% HClO₄ ištirpintos acto rūgštyje. Įdėjus katalizatoriaus, reakcijos mišinys gali įkaisti.

Reakcijos mišinį uždenkite ir laikykite 10 min., laikas nuo laiko pamaišydami. Perpilkite reakcijos mišinį į stiklinę su 100 cm³ vandens. Patrinkite stiklinės sienas su stikline lazdele, kad prasidėtų kristalizacija ir palaukite 10 min., kol baigsis kristalizacija. Nufiltruokite ir praplaukite produktą du kartus po 10 cm³ vandens, naudodami plastikinį švirkštą ir porėtą polipropileninį filtravimo diską.

Filtravimas naudojant plastikinį švirkštą

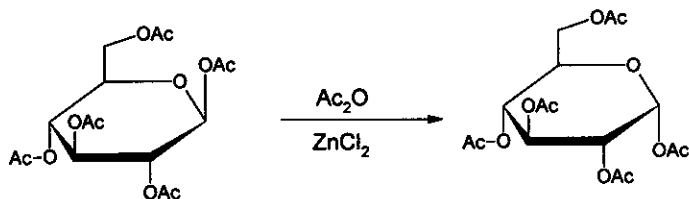

1. Ištraukite švirkšto stūmoklį. Filtruojamą suspensiją supilkite į švirkštą. Švirkštas gali būti pripildytas iki šoninės skylutės. Įstatykite stūmoklį atgal.
2. Užkimškite švirkšto šoninę skylutę pirštu ir stumkite stūmoklį žemyn iki šoninės skylutės.
3. Atkimškite šoninę skylutę ir traukite stūmoklį aukštyn. Nesiurbkite oro pro filtrą.
4. Kartokite 2-3 žingsnius, kol išleisite visą skystį.
5. Kartokite 1-4 žingsnius, kol surinksite visą filtruojamą medžiagą ant filtro.
6. Spausdami stūmoklį prie filtro, išspauskite likusi skysti.
7. Du kartus praplaukite filtruojamą medžiagą su 10 cm³ vandens ir pakartokite 1-4 žingsnius.
8. Spausdami stūmoklį prie filtro, išspauskite likusi skysti.
9. Užkimškite šoninę skylutę ir traukite stūmoklį aukštyn, kartu keldami filtrą su medžiaga. (Jeigu reikia filtrą galite pastumti su mentelės galu.)

- a) Sudėkite gautą produktą į atvirą Petri lėkštelę, pažymėtą tavo kodu. Lėkštelę palikite ant savo stalo. Laborantai išdžiovins, pasvers ir patikrins produkto grynumą.
- b) Apskaičiuokite teorinę produkto išeią (masę) gramais (g). ($M(C) = 12 \text{ g/mol}$, $M(O) = 16 \text{ g/mol}$, $M(H) = 1.0 \text{ g/mol}$).

α -D-gliukopiranozės pentaacetato sintezė iš β -D-gliukopiranozės pentaacetato

Alternatyvi α -D-gliukopiranozės pentaacetato sintezė pradedama nuo β -D-gliukopiranozės pentaacetato. Šiame eksperimente bus tiriama reakcijos kinetika naudojant plonasluoksne chromatografija.

Įpilkite 1.5 cm^3 acto anhidrido į 50 mg bevandenio ZnCl_2 (reikiamas kiekis jau atsvertas mėgintuvėlyje). Įdėkite 100 mg gryno β -D-gliukopiranozės pentaacetato (BPAG) ir maišykite, kol ištirps. Perkelkite 3 lašus reakcijos mišinio į ependorfą, įpilkite 0.5 cm^3 metanolio ir pasilikite tolimesniam naudojimui.

Įstatykite mėgintuvėli su reakcijos mišiniu į šildymo bloką artimiausioje traukos spintoje. Šildymo bloke palaikoma 70°C temperatūra. Laikas nuo laiko pamaišykite mėgintuvėlio turinį. Su Pastero pipete perkelkite po 3 lašus reakcijos mišinio į ependorfą praėjus 2, 5, 10 ir 30 min. nuo šildymo pradžios. Kiekvieną 3 lašų mėginį nedelsiant sumaišykite su 0.5 cm^3 metanolio, kad sustotų reakcija.

Ant TCL plokštelės uždėkite paimtus reakcijos mišinio mėginius. Taip pat uždėkite reikiamus palyginamuosius junginius, kad būtų lengviau atpažinti dėmes ant plokštelės. Pažymėkite pradines medžiagu dėmes ir chromatografuokite izobutilo acetato/izoamilo acetato eluente. Pašildykite plokštelę su fenu (traukoje!), kad išryškėtų dėmės (atsiradusi spalva stabili). Galima paprašyti antros plokštelės be baudos taškų, jeigu būtina kokybiškai chromatogramai gauti.

- c) Nupieškite savo plokštelę atsakymų lapuose ir idėkite plokštelę į pažymėtą užspaudžiamą maišeli.
- d) Apibendrinkite eksperimento rezultatus, atsakydami į klausimus atsakymų lapuose.

Užduotis Nr. 2

Pastaba. Jums duotos kitokios pipetės, negu mes naudojome. Jos turi du kalibracinius brūkšnelius. Būtina sustabdyti skysčio tekėjimą, kai meniskas nusileidžia iki apatinio brūkšnelio. Neleiskite ištekėti visam skysčiui.

Kalio heksacianoferatas(II) $K_4[Fe(CN)_6]$ jungiasi su cinko jonais ir sudaro netirpią medžiagą. Susidariusi medžiaga yra stochiometrinės sudėties ir neturi kristalizacinio vandens. Jums reikės sudaryti šios netirpios medžiagos formulę.

Nuosėdų susidarymo reakcija yra kiekybinė ir labai greita. Ją galima tirti titruojant. Titravimo pabaigos taškas nustatomas naudojant redokso indikatorius. Pirmiausia nustatysite pasigaminto kalio heksacianoferato(II) tirpalo koncentraciją.

$K_4[Fe(CN)_6]$ tirpalo gaminimas ir koncentracijos nustatymas

Nedidelėje Erlenmejerio kolboje jums duotas kietas $K_4[Fe(CN)_6] \cdot 3H_2O$ ($M = 422.41$ g/mol). Visą duotą mėginį ištirpinkite vandenyje, kiekybiškai perkeltite į 100.00 cm³ matavimo kolbą ir praskieskite iki žymės. Titravimui imkite 10.00 cm³ heksacianoferato(II) tirpalo, pripilkite 20 cm³ 1 mol/dm³ sieros rūgšties ir 2 lašus feroino indikatoriaus. Titruokite 0.05136 mol/dm³ Ce^{4+} tirpalu. Jei reikia, kartokite titravimus. Rūgščioje terpėje cerio(IV) jonai yra stiprūs oksidatoriai. Iš jų susidaro Ce(III) jonai.

- Parašykite titravimo rezultatą - Ce^{4+} tirpalo tūrį, kurį naudosite skaičiavimuose.
- Parašykite titruojant vykstančios reakcijos sutrumpintą joninę lygtį. Apskaičiuokite jums duoto $K_4[Fe(CN)_6] \cdot 3H_2O$ mėginio masę?

Cinko jonų ir kalio heksacianoferato(II) reakcija

Paimkite 10.00 cm³ kalio heksacianoferato(II) tirpalo, pridėkite 20 cm³ 1 mol/dm³ sieros rūgšties, įlašinkite 3 lašus difenilamino indikatoriaus ir 2 lašus $K_3[Fe(CN)_6]$ tirpalo (difenilamino indikatorius tinkamai veiks tik esant šiek tiek $[Fe(CN)_6]^{3-}$). Lėtai titruokite lašindami cinko jonų tirpalą, kol atsiras melsvai violetinė spalva. Jei reikia, kartokite titravimus.

- Parašykite titravimo rezultatą - cinko jonų tirpalo tūrį, kurį naudosite skaičiavimuose.
- Atsakykite į klausimus atsakymų lape.
- Nustatykite nuosėdų formulę.

Pastaba: Aukščiausi įvertinimai nebūtinai bus skirti už titravimo rezultatus, kurių galima būtų tikėtis skaičiuojant teoriškai.

Užduotis Nr. 3

Perspėjimas: Su visais nežinomais tirpalais elkitės taip, kaip su toksiškais ir ēdžiais. Jų atliekas pilkite tik į tam skirtus atliekų konteinerius.

Feno pučiamas oras gali būti įkaitęs net iki 500 °C. Nenukreipkite karšto oro į degias medžiagas arba į žmones ar save. Nelieskite feno tūtos – ji labai karšta.

Prieš kaitindami tirpalą, būtinai įmeskite vieną gabaliuką pempzos (*angl.* pumice). Taip išvengsite skysčio išsitaškymo. Jokiu būdu nenukreipkite kaitinamo mėgintuvėlio angos į žmones.

Jūs gavote 8 nežinomus tirpalus. Kiekviename tirpale yra tik po vieną junginį, sudarytą iš vieno katijono ir vieno anijono. Tas pats jonas gali būti net ir keliuose tirpaluose. Galimų jonų sąrašas:

Katijonai: H^+ , NH_4^+ , Li^+ , Na^+ , Mg^{2+} , Al^{3+} , K^+ , Ca^{2+} , Cr^{3+} , Mn^{2+} , Fe^{2+} , Fe^{3+} , Co^{2+} , Ni^{2+} , Cu^{2+} , Zn^{2+} , Sr^{2+} , Ag^+ , Sn^{2+} , Sn^{4+} , Sb^{3+} , Ba^{2+} , Pb^{2+} , Bi^{3+}

Anijonai: OH^- , CO_3^{2-} , HCO_3^- , CH_3COO^- , $C_2O_4^{2-}$, NO_2^- , NO_3^- , F^- , PO_4^{3-} , HPO_4^{2-} , $H_2PO_4^-$, SO_4^{2-} , HSO_4^- , S^{2-} , HS^- , Cl^- , ClO_4^- , MnO_4^- , Br^- , I^-

Atpažindami galite naudoti tik tiriamuosius tirpalus, distiliuotą vandenį, pH popierėlius bei galite kaitinti. Jokių kitų reagentų naudoti negalima.

Nustatykite junginius 1-8. Kitame lape yra tirpumo lentelė. Pasinaudokite. Jei nebūssite tikri, ar teisingai nustatėte joną, blogiausiai atveju galite atsakymų lape nurodyti kelis galimus jonus, dėl kurių negalite apsispręsti.

Pastabos:

Nežinomi tirpalai gali turėti nendidelius kiekius priemaišų, kurios atsiranda dėl oro poveikio. Jums duoti maždaug 5% (masės) tirpalai, todėl tiriamosios medžiagos turėtų sudaryti aiškiai matomas nuosėdas. Kartais nuosėdos susidaro ne iš karto, kai kada susidaro gana stabilūs persotintieji tirpalai. Todėl nedarykite skubotų neigiamų išvadų. Kartais verta luktelėti 1-2 minutes. Visada būkite atidūs ir nepažiopsokite jokių reakcijos požymių.

Turėkite omenyje, kad kaitinimas paspartina visus procesus, padidina tirpumą ir kartais sudaro sąlygas vykti reakcijoms, kurios nevyksta kambario temperatūroje.

Tirpuma lentelė (25 °C)

	NH ₄ ⁺	Li ⁺	Na ⁺	Mg ²⁺	Al ³⁺	K ⁺	Ca ²⁺	Cr ³⁺	Mn ²⁺	Fe ²⁺	Fe ³⁺	Co ²⁺	Ni ²⁺	Cu ²⁺	Zn ²⁺	Sr ²⁺	Ag ⁺	Sn ²⁺	Sn ⁴⁺	Sb ³⁺	Ba ²⁺	Pb ²⁺	Bi ³⁺	
CH ₃ COO ⁻														HR			1.0	↓	↓	↓				↓
C ₂ O ₄ ²⁻			3.6	↓			↓		↓	↓ (Y)	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓		↓	↓	↓
NO ₂ ⁻	HR				HR			HR		↓ R				HR	↓		0.41 ((Y))	↓ R	↓	↓				↓
NO ₃ ⁻																								
F ⁻		0.13		↓	0.5		↓	4.0	1.0	↓ (W)	↓	1.4	2.6	↓	1.6	↓			↓	↓		0.16	↓	↓
SO ₄ ²⁻							0.21									↓	0.84		↓	↓		↓	↓	
PO ₄ ³⁻	HR	↓		↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓ (W)	↓	↓ (P)	↓	↓	↓	↓	↓ (Y)	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓
HPO ₄ ²⁻		↓		↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓ (W)	↓	↓ (P)	↓	↓	↓	↓	↓ (Y)	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓
H ₂ PO ₄ ⁻					HR		1.0	HR	HR		↓ (W)	HR		↓	↓	HR	↓ (Y)	↓	↓	↓		HR	↓	↓
ClO ₄ ⁻						2.1																		
MnO ₄ ⁻	HR							HR	↓ R	R		HR					0.91	R		R			↓ R	
Br ⁻																	↓ ((Y))						0.98	
I ⁻											R			↓ R			↓ (Y)	1.0					↓ (Y)	↓ (B)

Tuščias langelis: junginys tirpus.

↓: netirpus

R: kambario temperatūroje vyksta redokso reakcija.

HR: tirpus kambario temperatūroje, o karštame tirpale vyksta reakcija, kurios požymiai (nebūtinai nuosėdos) aiškiai matomi.

Skaičiai rodo tirpumą g (junginio) / 100 g vandens. Čia pateikiami tik tie tirpimai, kurie yra tarp 0.1 ir 4.

Jei nuosėdų spalva labai skiriasi nuo hidratuotų jonų spalvos, nurodomos nuosėdų spalvos: (B) = juoda, (P) = violetinė, (W) = balta, ((Y)) = šviesiai geltona, (Y) = geltona.

Užduotis Nr. 1**10% taškų**

1a	1b	1c	1d	Užduotis Nr.1
30	2	12	4	48

a) Gauto produkto išeiga gramais (g), nustatys ir parašys laborantai:

b) Apskaičiuokite teorinę produkto išeigą gramais (g). Parašykite sprendimą

Teorinė išeiga:

c) Nupieškite chromatografuotą TLC plokštelę. Plokštelę palikite ant stalo (bus vertinama plokštelė).

d) Apibendrinkite eksperimentų rezultatus ir pasirinkite teisingus atsakymus.

Gliukozės acetilimo reakcija egzoterminė.

- a) Taip
- b) Ne
- c) Neįmanoma atsakyti remiantis šiais eksperimentais

β -D-gliukopiranozės pentaacetato izomerizacijos reakcija gali būti naudojama grynai α -D-gliukopiranozės pentaacetatui gauti.

- a) Taip
- b) Ne
- c) Neįmanoma atsakyti remiantis šiais eksperimentais

Užduotis Nr. 2

15 % taškų

2a	2b	2c	2d	2e	Užduotis Nr. 2
25	4	25	6	5	65

a) Ce^{4+} tirpalo tūris:

Skaičiavimuose naudosite tūrį (V_1):

b) Titruojant vykstančios reakcijos lygtis:

Aiškiai parašykite, kaip apskaičiavote duoto mėginio masę:

$\text{K}_4[\text{Fe}(\text{CN})_6] \cdot 3\text{H}_2\text{O}$ masė (m):

c) Cinko tirpalo tūris:

Skaičiavimuose naudosite tūrį (V_2):

d) Pažymėkite teisingą atsakymą.

Titravimo pabaigos taške difenilamino indikatorius keičia spalvą, nes

- a) padidėja Zn^{2+} jonų koncentracija.
 b) sumažėja $[\text{Fe}(\text{CN})_6]^{4-}$ jonų koncentracija.
 c) padidėja $[\text{Fe}(\text{CN})_6]^{3-}$ jonų koncentracija.
 d) indikatorius išsilaisvina iš komplekso.

Kuri difenilamino indikatoriaus forma yra tirpale iki titravimo pabaigos taško?

- a) Oksiduotoji
 b) Redukuotoji
 c) Sudariusi kompleksą su metalo jonais

Ar tiesa, kad titravimo pradžioje heksacianoferato(II) - heksacianoferato(III) sistemos redukcijos potencialas yra mažesnis už difenilamino indikatoriaus redukcijos potencialą?

- a) Tiesa
 b) Ne

e) Sudarykite netirpios medžiagos formulę. Parašykite sprendimą.

Netirpios medžiagos formulė:

Pakeista priemonių:

Studento parašas:

Laboranto parašas:

Pavardė:

Kodas: LTU-

Užduotis Nr. 3

15 % taškų

Užduotis Nr. 3
108

Kai nustatysite jonus, įrašykite tik jonų formules. Aiškinimų nereikia.

	1	2	3	4	5	6	7	8
Katijonas								
Anijonas								